

Concept-verslag Meet Up #1 – Ontwikkeling Universiteitskwartier

Dinsdag 25 juni 2019 | VOX-POP | 20.00 – 22.00 uur

Aanwezigen: Conny Groeneweg, Paul Huizen, Azim Koning, Reyer Meeter, Dini Nijenhuis, Sunke Puell, Paul Spoek, Timmerman, Edit Tuboly, Peter van der Veer, Lex Verwoerd, Leendert Vlieger (bewoners), Hans de Boer en Thomas Vernooij (UvA), Marian Breeman, Luitje Douma en Giso Lommers (Gemeente Amsterdam), Hanneke Stenfert (TU Delft), Marijke Volkers (fotografie), Coen Hermans en Guido Wallagh (Inbo)

Inleiding van de bijeenkomst door Guido Wallagh (externe begeleider participatieproces)

De Gemeente Amsterdam bereidt in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam een Strategisch Masterplan voor het Universiteitskwartier voor. In dit plan wordt de huidige en toekomstige kwaliteit van dit gebied omschreven en aangegeven waar rekening gehouden mee moet worden bij onder meer de herinrichting van de openbare ruimte, de herinrichting en verduurzaming van de universiteitsgebouwen, de logistiek en mobiliteit. Bij zo'n plan horen formele inspraakmogelijkheden, maar het gemeentebestuur van Amsterdam wil graag voorafgaand hieraan al in gesprek. Met bewoners, ondernemers, studenten die op het Universiteitskwartier onderwijs krijgen en medewerkers van de Universiteit van Amsterdam die er werken. En met anderen die ook graag willen meedenken over de toekomst van dit bijzondere en gewaardeerde deel van de binnenstad.

Niet bij nul beginnen

In het afgelopen jaar zijn al participatiebijeenkomsten georganiseerd en verkenningen en onderzoeken verricht zoals het plan dat door West8 is gemaakt. Deze bijeenkomsten, verkenningen en onderzoeken hebben veel inzicht opgeleverd. Maar dit heeft nog niet tot een samenhangend plan geleid. En dat is nu precies de stap die de komende maanden wordt gezet. De Gemeente Amsterdam stelt, in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en in samenspraak met bewoners, ondernemers en liefst ook studenten en medewerkers van de UvA, zo'n samenhangend plan op. De gesprekken worden eerst gevoerd met belanghebbenden die in 2018 ook al betrokken waren. Na de zomer wordt bredere bekendheid aan het opstellen van het Strategisch Masterplan gegeven en worden ook anderen uit de stad uitgenodigd mee te denken.

De bijeenkomsten hebben tot doel om te bespreken wat ieders belang is welke verwachtingen van de toekomstige ontwikkelingen in het gebied zijn en hoe deze elkaar kunnen versterken. Daar waar sprake is van (mogelijke) belangentegenstellingen of tegenstrijdige ideeën moet in de bijeenkomsten duidelijk worden hoe hier verder mee omgegaan wordt bij het opstellen van het Strategisch Masterplan en de besluitvorming hierover.

Doel van de avond: hoe zorgen we voor een goed en duidelijk participatieproces?

Guido Wallagh geeft bij de opening van deze bijeenkomst aan dat een goed participatieproces om duidelijkheid vooraf vraagt. Immers, alleen door vooraf te weten hoe een dergelijk proces verloopt, wie erbij betrokken zijn, hoe omgegaan wordt met verschillende belangen en wat er gebeurt met de inbreng van bewoners en andere participanten kan men bepalen of hij/zij het de moeite waarde vindt om mee te doen en kan iedereen volgen wat er met de resultaten van de participatiebijeenkomsten gebeurt. Voor het Universiteitskwartier is deze duidelijkheid vooraf des te belangrijker, omdat er al jaren nagedacht wordt over de toekomst van dit gebied en dit zowel positieve als negatieve ervaringen heeft opgeleverd. Deze ervaringen kunnen nu verzilverd worden: wat ging er goed, wat ging er niet goed en wat vraagt dit aan afspraken tussen participanten enerzijds en de Gemeente Amsterdam anderzijds over het aankomend participatieproces?

De meeste aanwezigen ondersteunen deze aanpak. Zij onderstrepen het belang om vooraf duidelijkheid te scheppen over hoe er geparticipeerd gaat worden. Enkele aanwezigen geven daarentegen aan het liever meteen te willen hebben over de inhoud, bijvoorbeeld over het groen, het parkeren van fietsen, de omgang met de monumenten, het wel of niet afsluiten van hekken, et cetera. Guido Wallagh geeft aan dat de inhoud aan de orde komt vanaf de volgende bijeenkomst, Meet Up #2.

Hoogte- en dieptepunten

Aan de aanwezigen wordt gevraagd om aan te geven wat hun goede en slechte ervaringen waren met eerdere plannenmakerij, besluitvorming en communicatie over hun directe woonomgeving. Als werkwijze is hiervoor een grote tijdslijn van zo'n 6 meter lengte gemaakt met een groene strook voor goede ervaringen en een rode strook voor slechte ervaringen. Gevraagd is om de belangrijkste ervaringen op te schrijven, waaruit lessen te trekken zijn voor het aankomend participatieproces.

Van ervaringen en lessen naar procesafspraken

Iedereen schrijft op verschillende kaarten zijn/haar ervaringen en zet deze kaarten op de tijdslijn. Deze ervaringen worden vervolgens toegelicht en met elkaar besproken. Dit gesprek levert veel inzichten en zogenaemde 'lessen' voor de komende tijd op. Guido Wallagh stelt voor om deze ervaringen en de lessen in het verslag op te nemen (zie hieronder) en op basis hiervan een voorstel te doen hoe participanten en gemeente de komende tijd het participatieproces doorlopen.

Dit alles is in onderstaand schema samengevat. In de eerste kolom zijn de ervaringen (hoogte- en dieptepunten) op een rij gezet. In de tweede kolom zijn de lessen op een rij gezet, zoals getrokken zijn het gesprek. In de derde kolom heeft staat een voorstel voor tien procesafspraken, ofwel hoe gemeente en participanten met elkaar om gaan. Dit voorstel voor tien afspraken zal tijdens Meet Up #2 verder besproken worden.

Ervaringen van bewoners die gedeeld zijn tijdens Meet Up #1	Lessen die getrokken zijn tijdens Meet Up #1	Afspraken hoe Gemeente Amsterdam en participanten met elkaar omgaan in het participatieproces
<p>Het gebouw waar de nieuwe UB in komt heeft door inzet van de omwonenden een monumentenstatus gekregen (hoogtepunt).</p> <p>Loslaten van de oeroude kloosterstructuur in het gebied door de UvA met het overkappen van de binnentuin van de nieuwe UB (dieptepunt).</p> <p>Gemeente gaf in het verleden toestemming tot bouw 40 meter hoge UB (dieptepunt).</p> <p>Onderkenning van wat het gebied bijzonder maakt, namelijk de menging van functies zoals wonen, werken, studeren, onderwijs, cultuur, et cetera (hoogtepunt).</p> <p>Fantastische buurt om in te 'mogen' wonen (hoogtepunt).</p>	<p>Zorg dat van waarde is, beschermd wordt.</p> <p>Borg de mix van verschillende functies die de sfeer, de identiteit en het gebruik zo bijzonder maakt.</p> <p>Maak een plan dat de bestaande kwaliteiten onderkent en ook voor de langere termijn zorgt voor kwaliteit. Benoem hierbij duidelijk de kernwaarden en zorg dat deze bij iedereen bekend zijn.</p>	<p>1. Afspraak over ambities <i>We zorgen dat we van elkaar weten wat we met het Universiteitskwartier willen.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Bewoners, ondernemers, studenten die op het Universiteitskwartier studeren, medewerkers van de UvA die er werken, UvA, Gemeente Amsterdam en mogelijk nog anderen zullen tijdens het participatieproces duidelijk naar elkaar uitspreken wat men van het Universiteitskwartier verwacht. Door 'kleur te bekennen' over wat men van de huidige situatie vindt en wat men van de toekomst verwacht, kan een transparant gesprek gevoerd worden over belangen, over wat men met elkaar deelt en waar tegenstrijdigheden zijn.</p>
<p>Publicatie van WUR-studie over het Universiteitskwartier gaf duidelijk aan wat bewoners wilden (hoogtepunt).</p> <p>In raadpleging van academische gemeenschap waren twee scenario's voor de UB gepresenteerd door de UvA, waarbij de impact ervan voor de omgeving geen onderdeel van de afweging uitmaakte (dieptepunt).</p> <p>Er heeft nooit een gedachtewisseling plaats</p>	<p>Onderken, naast het belang van de gemeente en de UvA, ook het belang van bewoners. Maar zorg ook dat er een gesprek plaats met ondernemers in de buurt (zoals de hotels en theaters), de studenten en de medewerkers van de UvA die in het gebied studeren en werken.</p> <p>Laat in ieder geval iedereen die een belang heeft op en rond het Universiteitskwartier (i.c. bewoners, ondernemers, studenten, medewerkers UvA, UvA en gemeente)</p>	<p>2. Afspraak over belangen <i>We onderkennen dat er verschillende belangen in het gebied spelen en spreken deze belangen open naar elkaar uit.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Achter wat we willen met het Universiteitskwartier (zie afspraak 1), schuilen vaak belangen van partijen. Het is belangrijk om deze belangen te weten, want zo weten bewoners, ondernemers, studenten, medewerkers, UvA, gemeente en mogelijk nog anderen waarom met wat</p>

<p>kunnen vinden tussen studenten en medewerkers van de UvA en de bewoners van het gebied (dieptepunt).</p>	<p>meedenken en praten over het plan. En zorg dat dit geen gescheiden werelden zijn, maar organiseer onderlinge gesprekken.</p> <p>Voorkom dat een of meer belanghebbende partijen eenzijdig het gesprek opzegt, door vooraf duidelijk te bepalen waarover men wel/niet met elkaar spreekt en tot welk punt/moment men met elkaar spreekt.</p>	<p>inbrengt in het gesprek. Inzet is uiteraard om belangen zo veel als mogelijk te combineren in het gebied, maar daar waar sprake is van belangentegenstellingen helpt het ook om deze open en zo snel mogelijk in het proces naar elkaar uit te spreken.</p>
<p>Zonder toelichting en gesprek met bewoners goedkeuren van bestemmingsplan (dieptepunt).</p>	<p>Zorg dat bewoners en anderen op en rond het Universiteitskwartier al tijdens het opstellen van het plan kunnen meepraten en ideeën kunnen inbrengen.</p>	<p>3. Afspraak over tijdig gesprek <i>We betrekken vóórdát er formeel ingesproken kan worden over dit plan zoveel mogelijk belanghebbenden.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Om te voorkomen dat bewoners en anderen pas kunnen reageren als het plan al bijna klaar is, wordt tijdens het maken van het plan het gesprek al gevoerd. Zo kan de Gemeente Amsterdam zo tijdig mogelijk rekening houden met wat participanten verbindt en waar mogelijk verschillende opvattingen en belangen zijn.</p>
<p>Rol van gemeente is in afgelopen jaren op sommige belangrijke momenten onduidelijk geweest en soms is zelfs de gemeente uit beeld geweest (dieptepunt).</p> <p>Indruk dat UvA monopoliepositie heeft of dat gemeente en UvA aan vriendjespolitiek deden (dieptepunt).</p> <p>Bomen gekapt voordat er een kapvergunning was (dieptepunt).</p>	<p>Laat gemeente regierol nemen.</p> <p>Waardeer de investeringsbereidheid van de UvA, maar onderken ook dat er andere belangen spelen in het gebied.</p> <p>Zorg voor duidelijkheid over wat wel en niet gaat gebeuren en laat weten wanneer er wat gebeurt.</p>	<p>4. Afspraak over regierol gemeente <i>De Gemeente Amsterdam heeft, als hoeder van het algemeen belang, regie over het maken van het Strategisch Masterplan en het participatieproces dat hieraan vooraf gaat.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Omdat de ontwikkeling van het Universiteitskwartier niet alleen gaat over de herontwikkeling en verduurzaming van de universiteitsgebouwen, maar ook over de herinrichting van de openbare ruimte, de logistiek en het beheer heeft de gemeente de verantwoordelijkheid te zorgen voor een</p>

<p>In de loop der jaren is er veel in gang gezet met het BG-terrein, maar ook veel aangekondigd, maar niet gebeurd (dieptepunt).</p>		<p>samenhangende aanpak en een dialoog met de samenleving. In het participatieproces zal de Gemeente Amsterdam duidelijk aangeven wie wanneer waarover beslist en wat de rol en invloed van de Universiteit van Amsterdam is.</p>
<p>Zelfbeheer van de binnentuin tussen Vendelstraat en Oudemanshuispoort (hoogtepunt).</p>	<p>Waardeer dat bewoners of anderen iets doen voor de leefbaarheid, sociale cohesie, het beheer, etc. van het Universiteitskwartier. Deze waardering vormt een stimulans om door te gaan.</p>	<p>5. Afspraak over waardering <i>De Gemeente Amsterdam zet zich in om initiatieven en investeringen vanuit de samenleving mogelijk te maken.</i> <i>Toelichting</i> Participatie gaat niet alleen over meedenken over een plan, maar kan ook gaan om het nemen van initiatieven in het gebied zelf. De Gemeente Amsterdam waardeert en ondersteunt het nemen van initiatieven waar dit het karakter en het publieke belang van het gebied versterkt.</p>
<p>Ondanks kritiek en weerstand van bewoners, hebben gemeente en UvA besloten tot een ingang voor de fietsenkelder op een afstand van zo'n 5 meter van woon- en slaapkamers (dieptepunt).</p>	<p>Zorg dat duidelijk wordt wat er met de ideeën, zorgen en verwachtingen van bewoners wordt gedaan bij het maken van een plan en het nemen van besluiten. En laat daarbij zien welke afwegingen gemaakt zijn.</p>	<p>6. Afspraak over wat er gebeurt met ieders inbreng <i>De Gemeente Amsterdam zal duidelijk aangeven hoe de afwegingen worden gemaakt in het plan.</i> <i>Toelichting</i> Het participatieproces is erop gericht om in een vroegtijdig stadium in beeld te brengen wat bewoners en ondernemers in het Universiteitskwartier, studenten die er studeren, medewerkers van de UvA die er werken, UvA, Gemeente Amsterdam en mogelijk nog anderen willen met het gebied en waarom. Op basis van deze inbreng wordt een samenhangend plan gemaakt en daarbij worden afwegingen gemaakt. Dit moet door participanten niet ervaren worden als een 'black box', maar het moet voor iedereen navolgbaar zijn welke afwegingen wanneer in het plan waarom gemaakt worden.</p>

<p>Te vaak onduidelijkheid waarop besluiten (of het uitblijven van besluiten) gebaseerd zijn (dieptepunt).</p>	<p>Informeel goed, juist en op tijd.</p>	<p>7. Afspraak over goede en tijdige informatie <i>Om mee te kunnen denken en praten over het plan zullen alle partijen ervoor zorgen dat er volledige, begrijpelijke en tijdige informatie is.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Meedenken en meepraten over de toekomst van het Universiteitskwartier kan alleen als alle participanten over goede, begrijpelijke en tijdige informatie beschikken. Zo kan men zich goed voorbereiden en echt gesprekspartner zijn. Via de webpagina over het Universiteitskwartier, via tijdige uitnodigingen en achtergrondformatie hierbij en via de sociale media zal de Gemeente Amsterdam ervoor zorgen dat deze informatie beschikbaar en actueel is.</p>
<p>UvA en Gemeente Amsterdam hebben in 2018 verschillende bijeenkomsten georganiseerd (hoogtepunt). Maar daarna was er een 'radiostilte', waardoor de buurt niet wist waar men aan toe was en het gevoel kreeg niet serieus genomen te worden (dieptepunt).</p> <p>Er zijn diverse overleggen (hoogtepunt), maar de communicatie daarover ontbreekt (dieptepunt). Voorbeeld: bewoners spreken niet met studenten en UvA-medewerkers, terwijl zij samen de sfeer en het gebruik van het gebied bepalen.</p> <p>In de afgelopen jaren zijn plannen of ideeën vaak veranderd, zonder dat dit gedeeld wordt met de buurt (dieptepunt).</p>	<p>Neem bewoners en anderen op en rond het Universiteitskwartier serieus en communiceer vooral continu over wat er wel, maar mogelijk ook (nog) niet gebeurt. Communiceer ook als er nog geen besluit genomen is.</p> <p>Betrek nadrukkelijk ook studenten en medewerkers van de UvA in het participatieproces. Niet los van de gesprekken met bewoners, maar juist samen met elkaar.</p> <p>Onderken dat zich onvoorziene omstandigheden gaan optreden in zo'n complex en langdurig proces, en zorg dan juist dat hierover ook gecommuniceerd wordt. Houdt dit niet binnenkamers.</p>	<p>8. Afspraak over open en regelmatige communicatie <i>Het is belangrijk dat er tijdens het participatieproces, maar ook daarna met regelmaat gecommuniceerd wordt – ook over tegenvallers.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Een serieus gesprek vraagt om veel aandacht voor het communicatieproces. Dit moet in een open sfeer en regelmatig plaats vinden. Het moet ervaren worden als een wederzijds gesprek tussen gemeente en samenleving. En hierbij hoort ook een open communicatie als er vertraging plaats vindt of er onvoorziene situaties optreden. Alleen zo blijven kunnen relaties onderhouden worden en is voor iedereen te volgen wat er waarom (nog niet) gebeurt.</p> <p>Een regelmatige communicatie is echter ook geen garantie op volledige overeenstemming. Het kan en moet mogelijk zijn om het met elkaar oneens te zijn.</p>

<p>Er gebeurt veel in de binnenstad. De gemeente kondigt daarom veel (tijdelijke) maatregelen af. En de gemeente maakt veel beleid. Voor bewoners ontbreekt soms het overzicht, terwijl (tijdelijke) maatregelen en beleid dat over andere delen van het gebied gaan belangrijk kan zijn voor het Universiteitskwartier (dieptepunt).</p>	<p>Focus op het Universiteitskwartier, maar sluit niet de ogen voor ontwikkelingen en/of beleid dat in positieve of negatieve zin van invloed is of kan zijn op het gebied.</p>	<p>9. Afspraak over welk gebied de participatie gaat <i>Het participatieproces gaat over het Universiteitskwartier, maar wanneer ontwikkelingen en/of beleid erbuiten van invloed (kunnen) zijn op het gebied wordt de focus verbreed.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Het plan en het participatieproces gaat over het Universiteitskwartier, maar wanneer er ontwikkelingen zijn die er buiten spelen en van invloed (kunnen) zijn op het Universiteitskwartier wordt dit duidelijk benoemd en besproken. Op een plankaart wordt duidelijk aangegeven wat de begrenzing van het plangebied Universiteitskwartier is.</p>
<p>De tijd dat in de binnenstad, en ook op het BG-terrein/Oudemanhuispoort, de leefbaarheid onder druk stond door de vele junks (dieptepunt).</p> <p>Komst van het sluithek, inclusief beheer door UvA (hoogtepunt).</p> <p>Vandalisme, honden- en mensendrollen, omschoppen van hekken, plantsoen vernield en fietsers die – ondanks verbod – toch over gebied fietsen (dieptepunt).</p>	<p>Een bijzonder en kwetsbaar gebied – dat midden in de drukke binnenstad ligt – vraagt om specifiek beheer. Regel dit tijdens de bouwwerkzaamheden, maar zorg ook dat het na oplevering van gebouwen en openbare ruimte op een, bij het gebied en multifunctioneel gebruik passende manier, beheerd wordt.</p>	<p>10. Afspraak over (tijdelijk) beheer <i>Het participatieproces en het plan gaat niet alleen over de toekomst van het gebied, maar ook om de leefbaarheid 'in het nu' en het hiervoor benodigde (tijdelijk) beheer.</i></p> <p><i>Toelichting</i> Het participatieproces en het plan kunnen niet alleen gaan over de (verre) toekomst, maar moeten er ook voor zorgen dat de leefbaarheid nu en tijdens de bouwactiviteiten gewaarborgd is. De Gemeente Amsterdam zet zich in om samen met de UvA, bewoners en mogelijk andere partijen de leefbaarheid van het gebied op peil te houden.</p>